

Holbergsgade 6
DK-1057 København K

T +45 7226 9000
F +45 7226 9001
M sum@sum.dk
W sum.dk

Folketingets Ligestillingsudvalg

Dato: 26-11-2019
Enhed: JURA
Sagsbeh.: DEPCSK
Sagsnr.: 1909387
Dok. nr.: 1018705

Folketingets Ligestillingsudvalg har den 29. oktober 2019 stillet følgende spørgsmål nr. 16 (Alm. del) til sundheds- og ældreministeren, som hermed besvares.

Spørgsmål nr. 16:

”Kan ministeren oplyse, hvilke offentlige tilbud i Danmark der tager sig af børn og unge under 18 år med behov for udredning og behandling vedr. kønsidentitetsforhold, og hvor mange børn og unge under 18 år der årligt benytter sig af disse tilbud? Spørgsmålet stilles som opfølgning på foretræde ved FSTB den 23. oktober 2019.”

Svar:

Sundheds- og Ældreministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet bidrag fra Sundhedsstyrelsen, som har oplyst følgende:

”Organisering af det sundhedsfaglige tilbud

Den sundhedsfaglige hjælp ved kønsidentitetsforhold hos børn og unge er reguleret i Sundhedsstyrelsens Specialeplan og beskrevet i Sundhedsstyrelsens vejledning nr. 9658 af 16/08/2018 om sundhedsfaglig hjælp ved kønsidentitetsforhold.

Vedr. Specialeplan

Sundhedsstyrelsen har i henhold til sundhedslovens § 208 til opgave at fastsætte specialfunktioner i sygehusvæsenet og deres placeringer på sygehuse. Specialfunktionerne omfatter de sjældne, komplekse eller mest omkostningstunge dele af det offentlige sygehusvæsen, og omfatter en række regionsfunktioner og højt specialiserede funktioner i 36 specialer, samt hvilke sygehuse, der er godkendt til at varetage dem. Tilsammen udgør disse den samlede Specialeplan.

Hensigten med specialeplanen er at sikre høj kvalitet for de sjældne og komplekse sygdomme, ud fra grundlæggende principper som ’øvelse gør mester’ og ’kvalitet frem for nærhed’.

Specialeplanlægningen skal fremme den nødvendige opbygning og vedligeholdelse af ekspertise, forskning og udvikling samt uddannelse med henblik på fortsat udvikling af sundhedsvæsenets ydelser.

Sundhedsstyrelsen er forpligtet til løbende at følge, om den gældende specialeplan er tidssvarende, relevant og dækkende. Det sker via regelmæssig revision af specialeplanen, årlige statusrapporter, datatræk i Landspatientregistret og andre relevante databaser samt faglige drøftelser i relevante fora, som styrelsen løbende indhenter til brug for faglig afklaring mv.

I den gældende specialeplan er varetagelsen af kønsidentitetsforhold til børn og unge defineret som højt specialiserede funktioner i specialerne pædiatri og børne- og ungdomspsykiatri og varetages kun i Region Hovedstaden, som dermed har forsyningsforpligtelse for hele Danmark.

Udredningen og behandlingen varetages i et samarbejde mellem flere forskellige højt specialiserede sygehusfunktioner ved Rigshospitalet og ved Bispebjerg Hospital. En gennemsnitlig udredning har en varighed på ca. 6 måneder og består af 6-8 ambulante besøg.

Vedr. Vejledning om sundhedsfaglig hjælp ved kønsidentitetsforhold

Jf. Sundhedsstyrelsens vejledning om sundhedsfaglig hjælp ved kønsidentitetsforhold kræver den sundhedsfaglige rådgivning, udredning og behandling af kønsidentitetsforhold hos personer under 18 år helt særlig ekspertise forankret i et fast multidisciplinært teamsamarbejde. Det multidisciplinære team skal omfatte både speciallæger i pædiatri med særlig erfaring på området og kompetencer i pædiatrisk endokrinologi, vækst og reproduktion samt kønsidentitetsforhold, samt speciallæger i børne- og ungdomspsykiatri med særlig erfaring og kompetencer inden for kønsidentitetsforhold hos børn og unge.

Øvrige lægelige specialer og faggrupper, herunder psykologer samt speciallæger i gynækologi og obstetrik, kan inddrages, hvis det er relevant. Speciallæge i plastikkirurgi med særlige erfaringer og kompetencer inden for kønsidentitetsforhold kan inddrages, hvor relevant, f.eks. mhp. vurdering af indikation for og planlægning af senere kønsmodificerende kirurgisk behandling, og information til og dialog med patienten herom.

Sundhedsfagligt tilbud ved kønsidentitetsforhold hos børn og unge under 18 år

Det sundhedsfaglige tilbud til børn og unge med kønsidentitetsforhold består dels af udredning og vurdering, medicinsk behandling samt i sjældne tilfælde af kønsmodificerende brystkirurgi.

Den medicinske behandling varetages af speciallæger i pædiatri (børnelæger) med særlige kompetencer (pædiatrisk endokrinologi) ved Rigshospitalets Klinik for Vækst og Reproduktion. Behandlingen består som udgangspunkt af reversibel suppresserende hormonbehandling (stop-hormoner), som har til formål at bremse puberteten og den tilhørende udvikling af kønskaraktistika, men også potentielt irreversible kønsmodificerende behandlinger med østrogener eller androgener (krydshormonbehandling), som har til formål at fremme udviklingen af kønskaraktistika (f.eks. skægvækst eller brystudvikling) svarende til den enkeltes kønsidentitet.

I nogle tilfælde vil det være relevant at henvise den unge til hårfjernelse (epilering). I helt særlige tilfælde kan kønsmodificerende brystkirurgi overvejes hos unge under 18 år, men Sundhedsstyrelsens vejledning tillader ikke øvrig kønsmodificerende kirurgi til unge under 18 år.

Hvornår medicinsk behandling kan opstartes, beror på en konkret vurdering ved speciallæge i det multidisciplinære team. Sundhedsstyrelsen

har således ikke fastsat en nedre aldersgrænse, men har præciseret i vejledningen, at der bør udvises særlig og skærpet faglig opmærksomhed, jo tidligere behandlingen tilbydes. Ligeledes kan supprimerende hormonterapi (stophormoner) som udgangspunkt først tilbydes, når den unge begynder at gå i puberteten, hvilket kan vurderes ved anvendelse af Tanner-skalaen, hvor stadium 2 eller højere er tegn på begyndende pubertet. De nyeste danske tal for alder ved Tanner stadie 2 er fra 2006-2008 og publiceret i to studier fra henholdsvis 2009 og 2010. Disse viser, at gennemsnitsalderen ved pubertetsstart for piger er 9,86 år, mens gennemsnitsalderen ved pubertetsstart for drenge er 11,66 år.

Antal henviste til udredning

Børn og unge med ønske om sundhedsfaglig hjælp ved kønsidentitetsforhold kan henvises direkte af praktiserende læger eller via sygehusambulatorier m.v. fra hele landet til de godkendte højt specialiserede funktioner i København.

Der er ingen nedre aldersgrænse for henvisning til udredning, men hidtil har de yngste, der er blevet henvist, været 4 år på henvisningstidspunktet.

I tabel 1 nedenfor ses en oversigt over antallet af børn og unge under 18 år, der blev henvist til udredning vedr. kønsidentitetsforhold i perioden 2016 til ultimo oktober 2019 fordelt på alder og fødselstildelt køn.

Tabel 1: Personer under 18 år henvist til udredning vedr. kønsidentitetsforhold i perioden 2016 og til primo september 2019

	2016		2017		2018		2019*	
Al- der	I alt		I alt		I alt		I alt	
4	1		0		2		0	
5	0		3		0		3	
6	1		1		2		1	
7	2		0		1		2	
8	2		2		1		4	
9	2		2		1		1	
10	1		0		3		6	
11	2		4		4		8	
12	5		3		10		4	
13	7		6		9		13	
14	9		18		18		25	
15	21		32		15		21	
16	29		22		20		34	
17	15		12		9		12	
	97		105		95		134	
	Fødselstildelt køn		Fødselstildelt køn		Fødselstildelt køn		Fødselstildelt køn	
	Kvinde	Mand	Kvinde	Mand	Kvinde	Mand	Kvinde	Mand
	71	26	83	22	75	20	99	35

* Tallene for 2019 inkluderer personer under 18 år henvist indtil ultimo oktober.

Tabellen viser, at der henvises væsentligt flere personer med kvindeligt fødselstildelt køn end personer med mandligt fødselstildelt køn, hvilket også ses i andre lande. Derudover fremgår det, at der er relativt få børn i alderen 4 til 9 år, der søger sundhedsfaglig hjælp. Antallet stiger dog stødt og er væsentligt højere i aldersgrupperne 13-16 år. Endelig viser tabellen, at der formodes at ske en stigning i antallet af henviste personer under 18 år i 2019, sammenlignet med de seneste tre år.

Antal børn og unge i behandling

Hormonbehandling af personer under 18 år varetages på Rigshospitalets Klinik for Vækst og Reproduktion.

De seneste data fra Region Hovedstaden viser, at der i 2017 og 2018 blev henvist hhv. 38 og 52 personer under 18 år til hormonbehandling. Antallet af henvisninger forventes at stige i 2019. Samlet set har der i perioden 2016 og frem til ultimo september 2019 været i alt ca. 166 personer i hormonbehandling ved Rigshospitalets Klinik for Vækst og Reproduktion.

Antallet af patienter med et aktivt forløb ved Klinik for Vækst og Reproduktion var 91 i 2018. Det aktuelle antal personer i forløb kendes ikke, men den behandlingsansvarlige læge vurderer, at der er sket en mindre stigning i antal patienter i 2019.”

Derudover kan det oplyses, at der i september 2019 blev etableret et videnscenter for sundhedsfaglig hjælp ved kønsidentitetsforhold i Sundhedsstyrelsen. Videnscenteret skal indsamle og formidle sundhedsfaglig viden til fagpersoner i regioner og kommuner, brugere og pårørende samt uddele midler til forskning. Videnscenteret arbejder på nuværende tidspunkt med udvælgelse af fokusområdet, hvor der eksempelvis er behov for mere viden og forskning.

På baggrund af den stigende efterspørgsel efter udredning og behandling af kønsidentitetsforhold hos børn og unge under 18 år samt de erfaringer, der er blevet gjort siden udsendelsen af *Vejledningen om Sundhedsfaglig hjælp ved kønsidentitetsforhold* i 2017, vil Sundhedsstyrelsen i det nye år invitere fagfolk samt LGBTI-organisationer til en fælles drøftelse.

Sundhedsstyrelsen er opmærksom på den stigende efterspørgsel på udredning og behandling af kønsidentitetsforhold hos børn og unge under 18 år og følger området tæt. Styrelsen har løbende dialog med både Region Hovedstaden, brugere, pårørende samt organisationer på området.

Med venlig hilsen

Magnus Heunicke / Christine Stausholm Knudsen